

ודע שבזמירות מוצאי שבת יש הרבה שינויים מפני היראה.

בפסוקי ויתן לך וגו' של מוצאי שבת. בפסקא ישראל נושע וגו' לפני הפסוק כי בשמחה תצאו וגו', נדפס בכמה סידורים הפסוק ופדויי ה' ישובון וגו', אבל רו"ב כתב ע"פ הרבה סידורים חשובים דל"ג לה הכא, אלא לקמן בפסקא בית יעקב, וכי כן נכון לאומרו גבי ג' פדיות. ואני ראיתי סידורים אחרים שפסוק זה נדפס שם שני פעמים בשני המקומות, אלא שבפעם הראשונה נדפס ישיגו (בלא נו"ן) ונסו (בלא וי"ו) כמ"ש בישעיהו, (לה, י). משא"כ בפעם השנייה שנדפס ישיגון בנו"ן נסו בלא וי"ו כמ"ש בישעיהו (נא, יא).

בזמר למוצאי שבת. אליהו הנביא וכו'. מסיים במקרא ככתוב הנה אנכי שולח לכם וגו' כ"ה ברוב סידורים. אבל יש סידורים שהוגה בהם פסוק זה לפני החרוז האחרון דהיינו אחרי מש"כ תשמחנו בנים על אבות במוצאי שבתות. וכוונת ההגהה הזאת היא דמקרא זה יש ראייה למ"ש תחילה תשמחנו בנים על אבות (אבל אין ראייה מן המקרא הוזה שדבר זה יהא במוצאי שבתות). ולענ"ד נראה כי אין להגיה, אלא הגירסא הישנה היא עיקר (ולא בא אלא לסיים כל הזמר של ביאת אליהו במקרא המבשר ביאת אליהו) שהרי אינו מביא ראייה ממקראות על שאר שבחיו ועניניו הנזכרים באותו זמר, וא"כ תמוה הוא למה יזכיר ראייה מפסוק דווקא על שבח זה של תשמחנו בנים על אבות.

שם. בפיוט המתחיל אמר ה' ליעקב וכו' זכר אלה ליעקב. כתב בקונטרס מעשה רב (סי' ק"נ ועי' מש"כ בהגהות אמרי שמואל שם לקיים הקפידה זו) שהגר"א הגיה, זכר זאת ליעקב. וטעמו של הגר"א הוא¹ דאלה רומז למעשה העגל כמ"ש בזוהר [פרשת פקודי דף רל"ו ע"ב]. אבל תימה דמשום רמז קל כדאי לשנות את הלשון המיוסד על לשון המקרא כמו כל הפיוט²,³ וי"ל עפ"מ"ש בב"מ (דף נ"ט ע"ב) מאן דאית ליה זקיפא בדיותקיה לא לימא ליה

נקראת זאת ג"כ, וא"כ אין תימה אם הגר"א משנה את הלשון המיוסד על לשון מקרא ללשון המיוסד על פסוק אחר ודו"ק.

סא. חכם אחד שליט"א, לא נמצא במקרא זכר אלה ליעקב. אלא "זכר אלה יעקב" (ישעיה מ"ד כ"א). ובאמת נראה שכצ"ל בפיוט ולמחוק את הלמ"ד מתיבת ליעקב. ועיין עוד באור התורה חודש תשרי התשל"ו עמוד קמ"ח.

סב. הערת הרה"ג א. כץ זצ"ל, בזמירות

ס. הערת הגר"י טשזנר שליט"א, ומטעם זה י"א שגם בסליחה של י"ג מידות שאומרים בתענית שני בתרא שאין לומר "בטוח אני באלה" אלא באלו (סידור אשי ישראל והובא במילואים לספר סדר סליחות לימות השנה אות כ"ט).

ועי' עוד בליקוטי דינים וביאורים מהגרנ"ה הלוי בסידור הגר"א ע"פ הנסתר שציין לברכות (דף לב ע"ב) גם אלה תשכחנה זה מעשה העגל וזכר זאת הוא פסוק בתהלים עד, והתורה